

Jönköping: SKEPPSBRON // ÖSTRA MUNKSJÖN

Bakgrund

Skeppsbron och hela Munksjöområdet står inför en stor omvandling. Övergången från verksamhetsområde med industrikaraktär till tät centrumbebyggelse med många boende ställer höga krav på både stadsstruktur, offentliga rum och omvandlingsprocess för att redan från början kunna välkomna både boende och besökare. Underlagsrapporter och framtagna kommunala dokument visar på höga ambitioner och en vilja att bygga levande stad. Förutsättningarna för det är ovanligt goda på Skeppsbron, då den kommande höghastighetsbanan, det befintliga park- och rekreationsstråket längs sjön samt detaljplanens struktur tillsammans stöttar en sådan kvalitativ utveckling. Nu handlar det om att ge de offentliga rummen en sådan karaktär, gestaltning och innehåll att potentialen också förverkligas.

Vår approach

Vår utgångspunkt för att gripa oss an arbetet med området tar avstamp i några olika principer.

1. Aktivera platsen genom att ta fasta på de befintliga kvaliteterna och verksamheterna och använd dem som brygga in i framtiden. Låt nya verksamheter ta tillfällig plats i gamla byggnader och för på så sätt in nytt liv och fler människor i området.
2. Addera en eller ett par tydliga attraktioner tidigt för att på så sätt bjuda in människor till platsen och sätta Skeppsbron på kartan.
3. Använd vegetation för att skapa karaktär och en inbjudande och mänsklig skala i stads- och parkrum. Låt hårdgjorda platser och parker växa in i varandra.

4. Människor lockas av andra människor. Platser med aktivitet och liv attraherar. En klätterställning för barn kan tex locka även hundägare, pensionärer och skolorngdomar att vilja stanna till.

5. För att människor ska trivas, måste det finnas möjligheter till många olika aktiviteter i stadsrummen, så att man både kan sitta, leka, odla och passera i samma stadsrum.

Principerna gör det möjligt att hantera både de skeden när de första boende flyttar in och de senare skedena när området är helt utbyggt!

"A good city is like a good party - people stay longer than really necessary, because they are enjoying themselves"

J. Gehl

Nu:

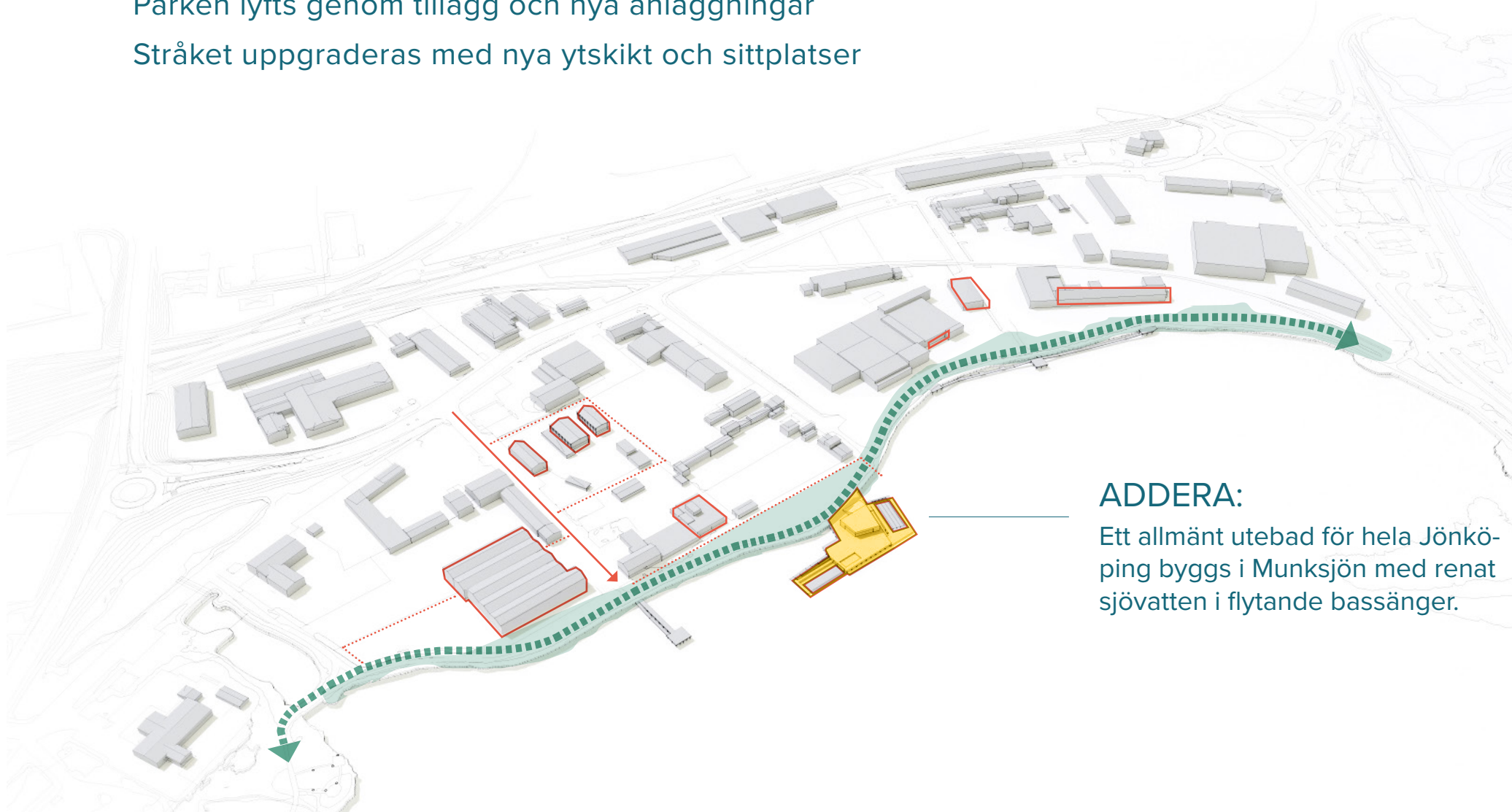
FAS 1: Skeppsbron - en ny destination

Aktivera platsen *"First life, then spaces, then buildings..." Jan Gehl*

Befintliga strukturer såsom äldre byggnader används för publika verksamheter

Parken lyfts genom tillägg och nya anläggningar

Stråket uppgraderas med nya ytskikt och sittplatser

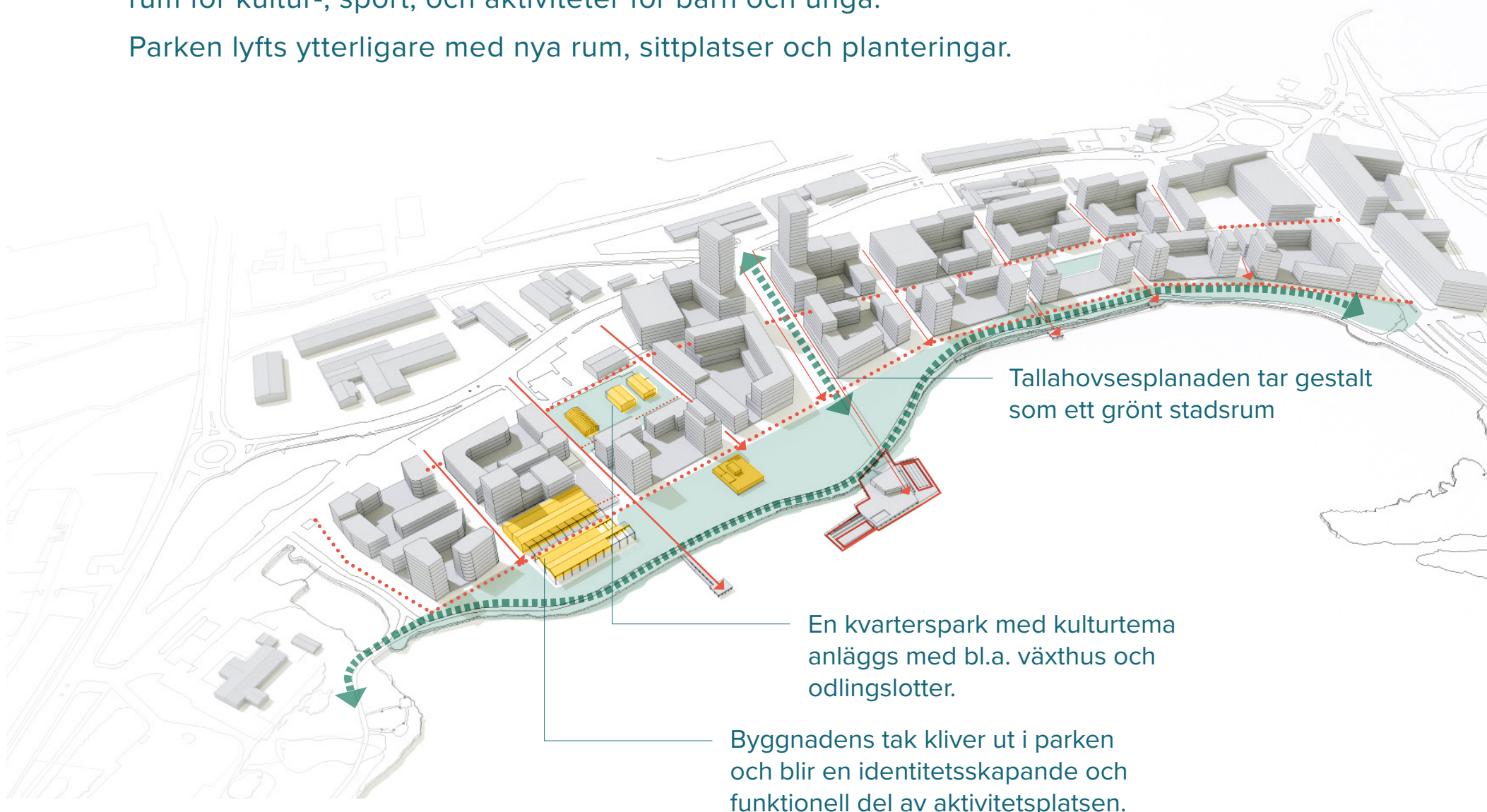
10 år:

FAS 3: Östra delen byggs ut mot vattnet

Befintliga strukturer får möta nya *"New ideas often need old buildings" Jane Jacobs*

Några befintliga byggnaderna bevaras i den nya strukturen, ger identitet till området och blir rum för kultur-, sport, och aktiviteter för barn och unga.

Parken lyfts ytterligare med nya rum, sittplatser och planteringar.

5 år:

FAS 2: En ny stadsdel börjar byggas

Västra delen exploateras *"What attracts people most, it would appear, is other people."*

WH Whyte/J Gehl

Den västra bebyggelsen byggs ut med bostäder och förskola.

Gångfartsgatan i öst-västlig riktning blir ett nytt stadsrum

Skeppsbrogatan utformas som ett nytt stråk längs parken

Parken fortsätter att utvecklas med temalekplatser för små i väster och en aktivitetspark i öster.

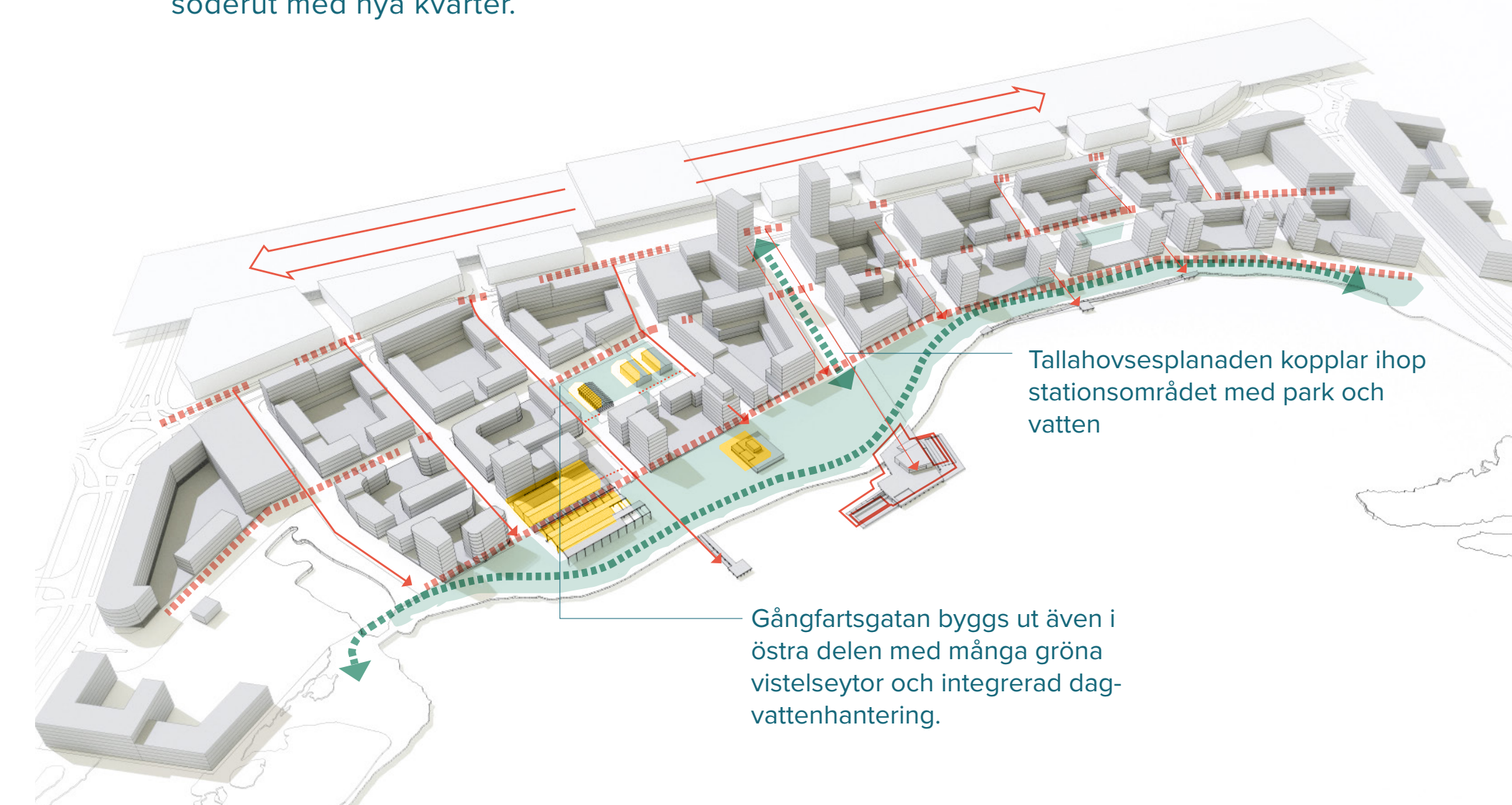

25 år:

FAS 4: Skeppsbron - en ny nod i Jönköping

Området färdigställs med höghastighetsbana och nytt stationsområde

När Kämpevägen byggs om och får sin nya dragning färdigställs bebyggelsen söderut med nya kvarter.

Ett nytt levande stadsrum: en ny destination i Jönköping.

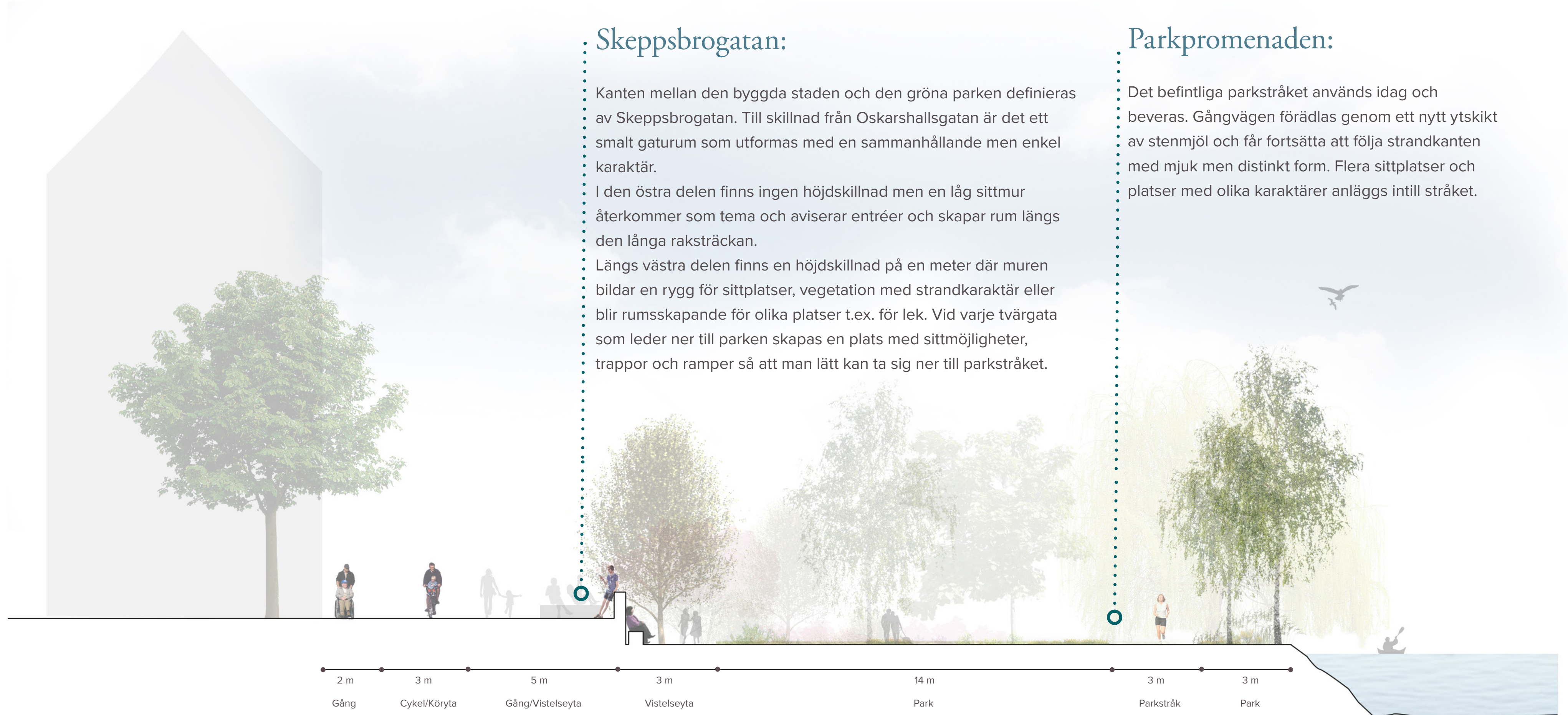
Strandparken

Ett varierat utbud av vistelsemöjligheter för olika sociala behov och situationer

Strandparken och stråket är befintliga strukturer som tas till vara, förädlas och utvecklas. Efter hand som området byggs ut uppgraderas också parken med nya ytskikt, gångstråk, platser och planteringar. Stråket bevaras i sin sträckning som följer strandkanten men förädlas. Mycket av den befintliga vegetationen tas till vara och blir en del av den nya parken.

Östra delen av parken får en prägel av aktivitetsplats med lek, sport, klättring, många flexibla mötesplatser och samlingsplatser för små och stora grupper. I närheten av badet får en stor öppen gräsyta ta form och skapa rymd i det i övrigt ganska smala parkstråket och ge utrymme för aktiviteter som kräver stora ytor.

Västra delen utformas som en lugnare del men med ett flertal mindre platser. Här finns lekplatser för mindre barn med teman som balans, vatten, kajor etc. Här finns även räcka av mindre rum med en flexibel användning som Parkour-bana, klätterlek, samlingsplats för olika grupper, träning eller bara som informella sittplatser.

Skeppsbrogatan:

Kanten mellan den byggda staden och den gröna parken definieras av Skeppsbrogatan. Till skillnad från Oskarshallsgatan är det ett smalt gaturum som utformas med en sammanhållande men enkel karaktär. I den östra delen finns ingen höjdskillnad men en låg sittmur återkommer som tema och aviserar entréer och skapar rum längs den långa raksträckan. Längs västra delen finns en höjdskillnad på en meter där muren bildar en rygg för sittplatser, vegetation med strandkaraktär eller blir rumsskapande för olika platser t.ex. för lek. Vid varje tvärgata som leder ner till parken skapas en plats med sittmöjligheter, trappor och ramper så att man lätt kan ta sig ner till parkstråket.

Parkpromenaden:

Det befintliga parkstråket används idag och beveras. Gångvägen förädlas genom ett nytt ytskikt av stenmjöl och får fortsätta att följa strandkanten med mjuk men distinkt form. Flera sittplatser och platser med olika karaktärer anläggs intill stråket.

Esplanaden

Ett urbant parkstråk med rumslig variation

Tallahovsesplanaden föreslås byggas successivt och på så sätt följa övriga områdets utbyggnadstakt och förändring.

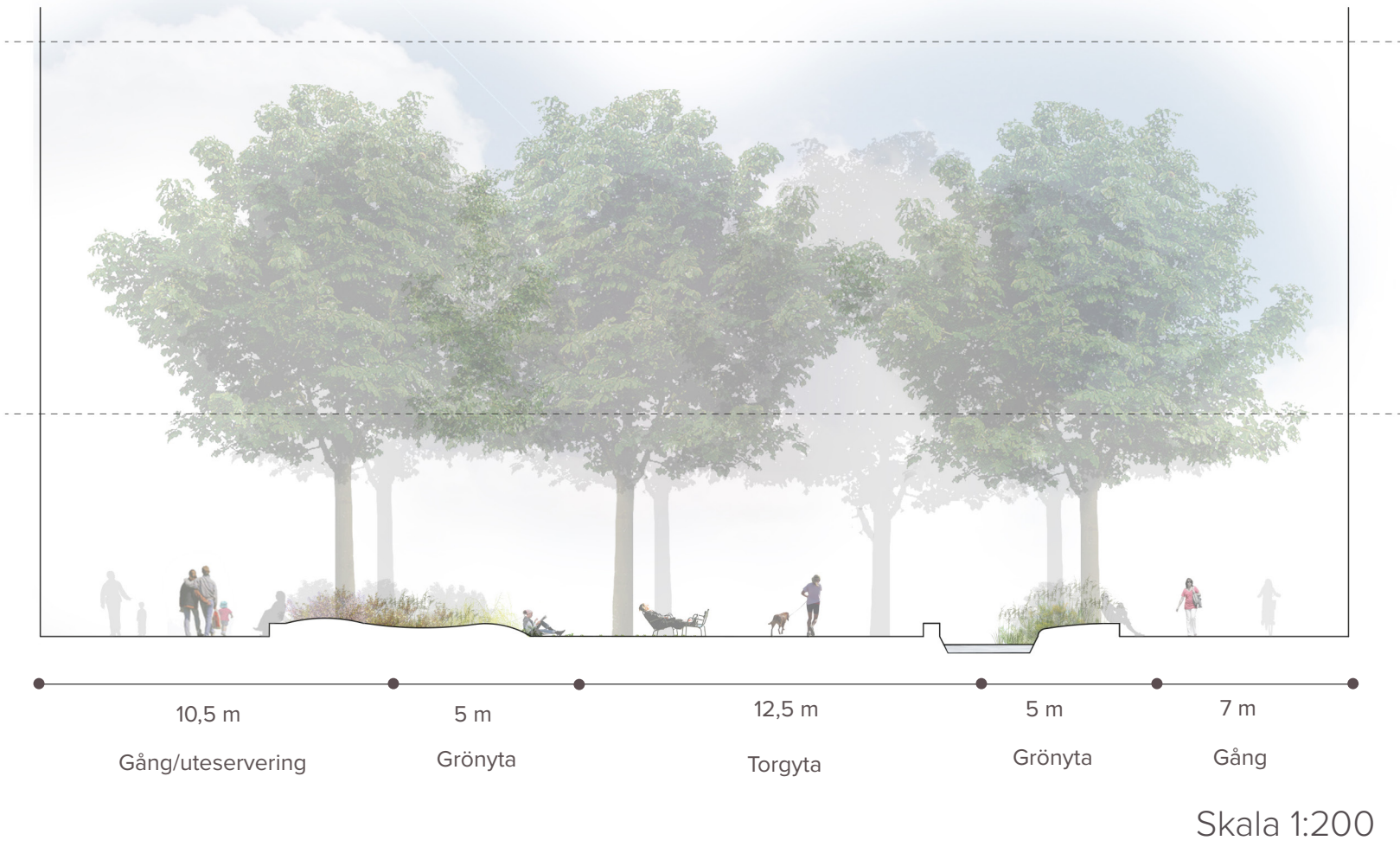
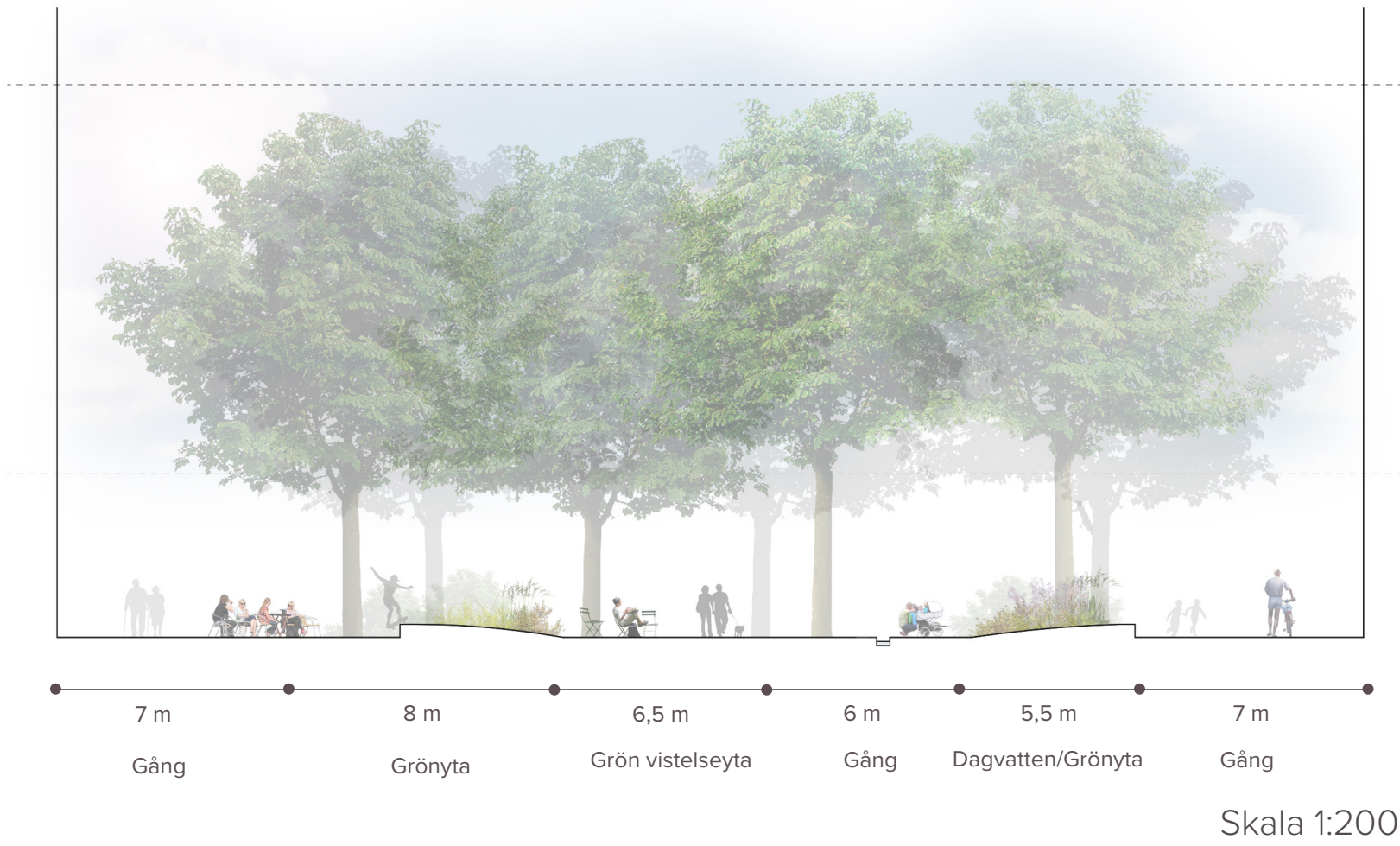
Esplanaden etableras först som en långsträckt grönt parkstråk där träd planteras och gröna ytor och planteringar anläggs. Allteftersom intilliggande kvarter byggs ut antar esplanaden en mer stadsmässig form till att slutligen bli ett långsträckt grönt torg med en identitetsskapande och attraktiv karaktär. Esplanaden avslutas mot parken genom att öppna upp sig med ett öppet grönt rum.

Längs husfasaderna skapas breda rörelsestråk med en sammanhållen vacker beläggning som även kan möbleras av kaféer, restauranger och tillfälliga aktiviteter. Träd planteras i fyra rader längs esplanaden, som stammas upp så att man har en obruten sikt mot vattenblänket i Munksjön. En sammanhållen art dominerar men kan ibland bytas ut mot träd med annan prydnads effekt. Ett inre parkstråk skapas där man kan röra sig fritt även på gröna ytor. Här bildas en mängd platser av olika storlek som vistelseytor. En dekorativ beläggning typisk för esplanaden men som också känns igen i övriga området tas

fram, som kan varieras i helt hårdgjorda ytor men också bilda robusta gröna ytor. Det inre stråket får en långsgående ram av frodig grönska med låga buskar, marktäckande perenner och dekorativa gräs. Låga murar skapar en tydlig kant mot de yttre sidostråken, ramar in grönskan och bildar samtidigt entréer, rum och sittplatser.

Ett "vattenspel" följer esplanaden ner mot Munksjön med vattenblänk och raingardens som också samlar upp dagvattnet.

Sittmöbler återkommer genom stråket som ett tema.

Gångfartsgatan

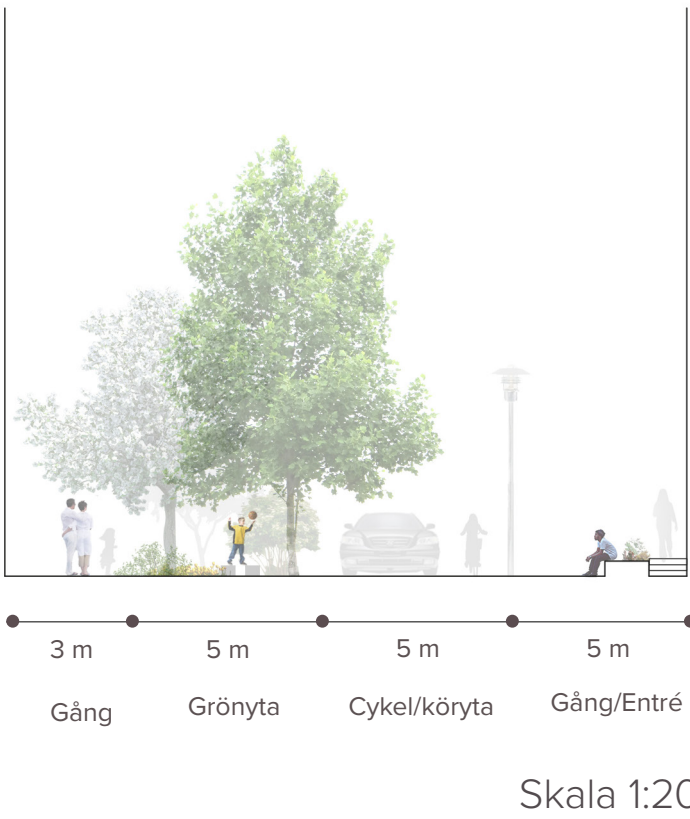
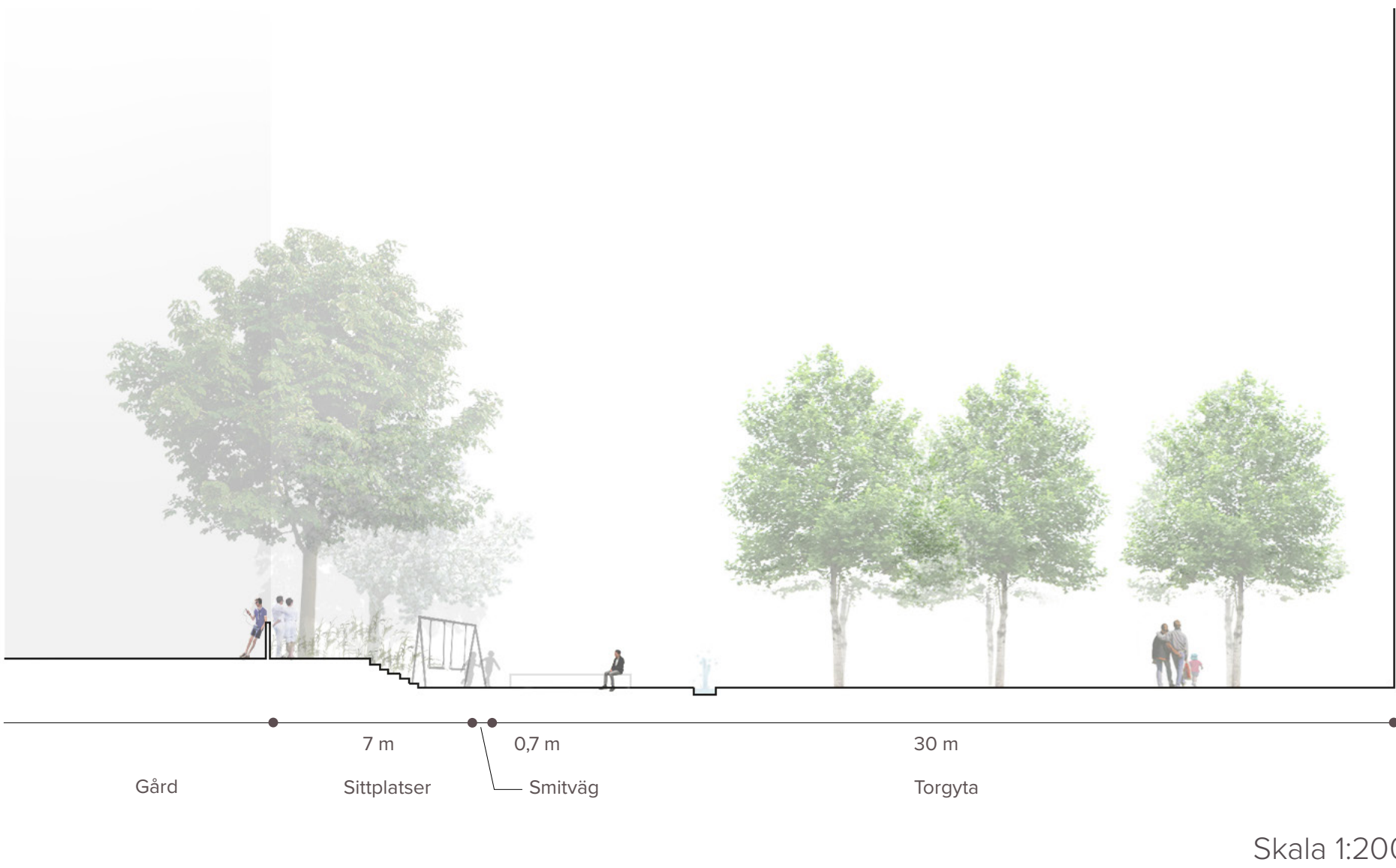
Ett gemensamt vardagsrum - områdets sociala och ekologiska ryggrad

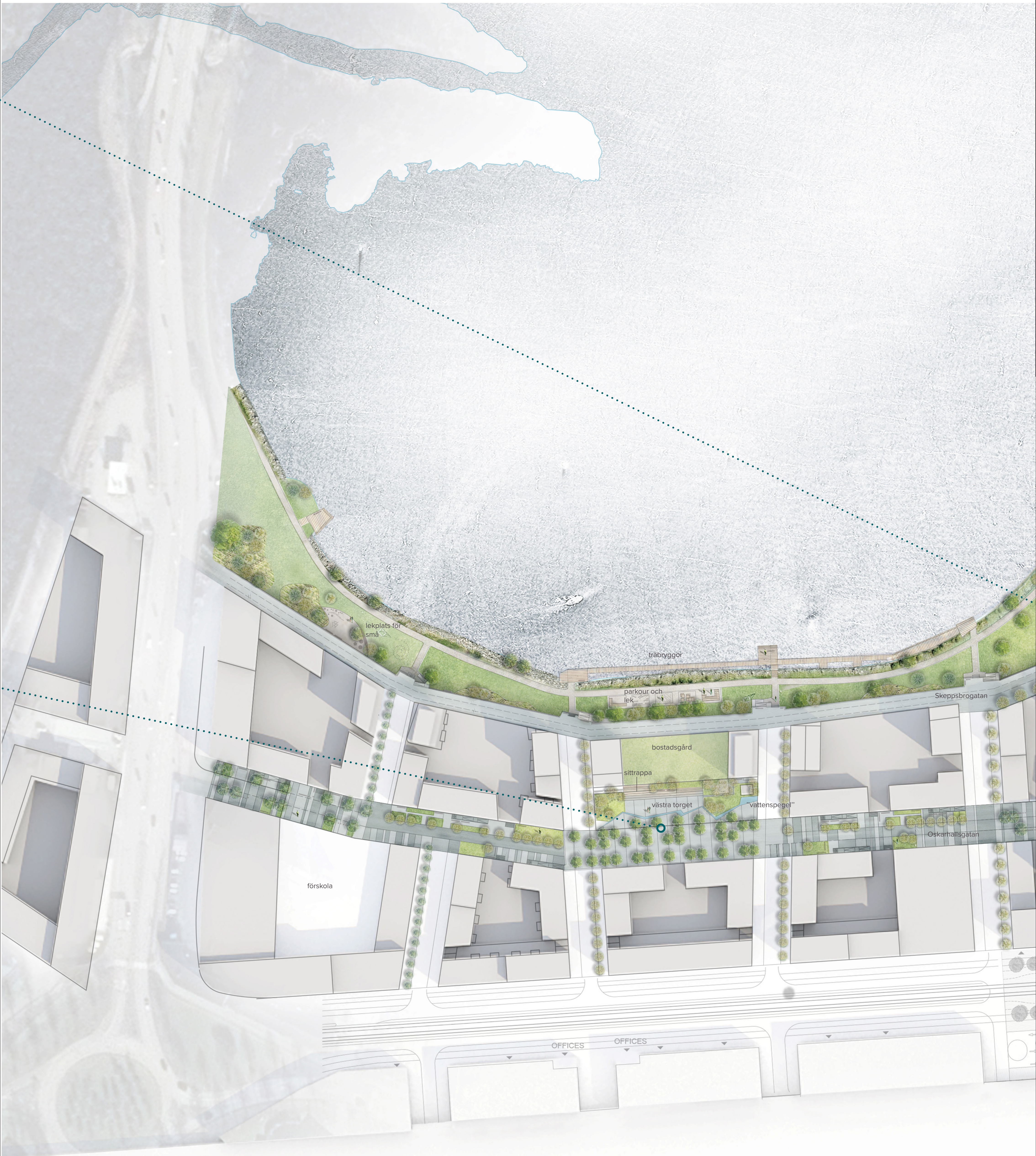
Oskarshallsgatan har potential att bli inte bara det genomgående stråket i östvästlig riktning genom Skeppsbro-området, utan också områdets gemensamma vardagsrum. Gaturummets bredd ger förutsättningar för att skapa inte bara ytor för passage och rörelse längs hela gatan, utan också för att stanna till och slå sig ner på en bänk under ett träd. Genom att låta delar av gatan bli en pocket park, en lekplats, en rain garden och genom att öppna upp bostadshusen med entréer och angöringsytor ut mot

gatan, aktiveras den och förutsättningar för informella möten skapas. Genom att använda gatan som en social generator, som också bidrar med grönska och dagvattenhantering blir den inte bara mellanrummet mellan husen utan områdets sociala och ekologiska ryggrad och nervsystem.

Gatan gestaltas som en sammanhängande yta från fasad till fasad, med träd i ett längs gatan varierande rytm och placering. I den ytan görs ursparningar för vegetationsytor, möblering,

lektytor etc. Markbeläggningen delas in på tvären över gatan för att stanna upp den övergripande långsgående rörelsen. I anslutning till verksamheter och lokaler blir gatan mera hårdgjord och stram, medan den i anslutning till bostäderna får en gröna-re karaktär med större inslag av markvegetation och parkytor. Där gatan möter parkerna och esplanaden tar gatan ett steg tillbaka och låter parkerna och esplanaden bli en del av variationen i gatans utformning.

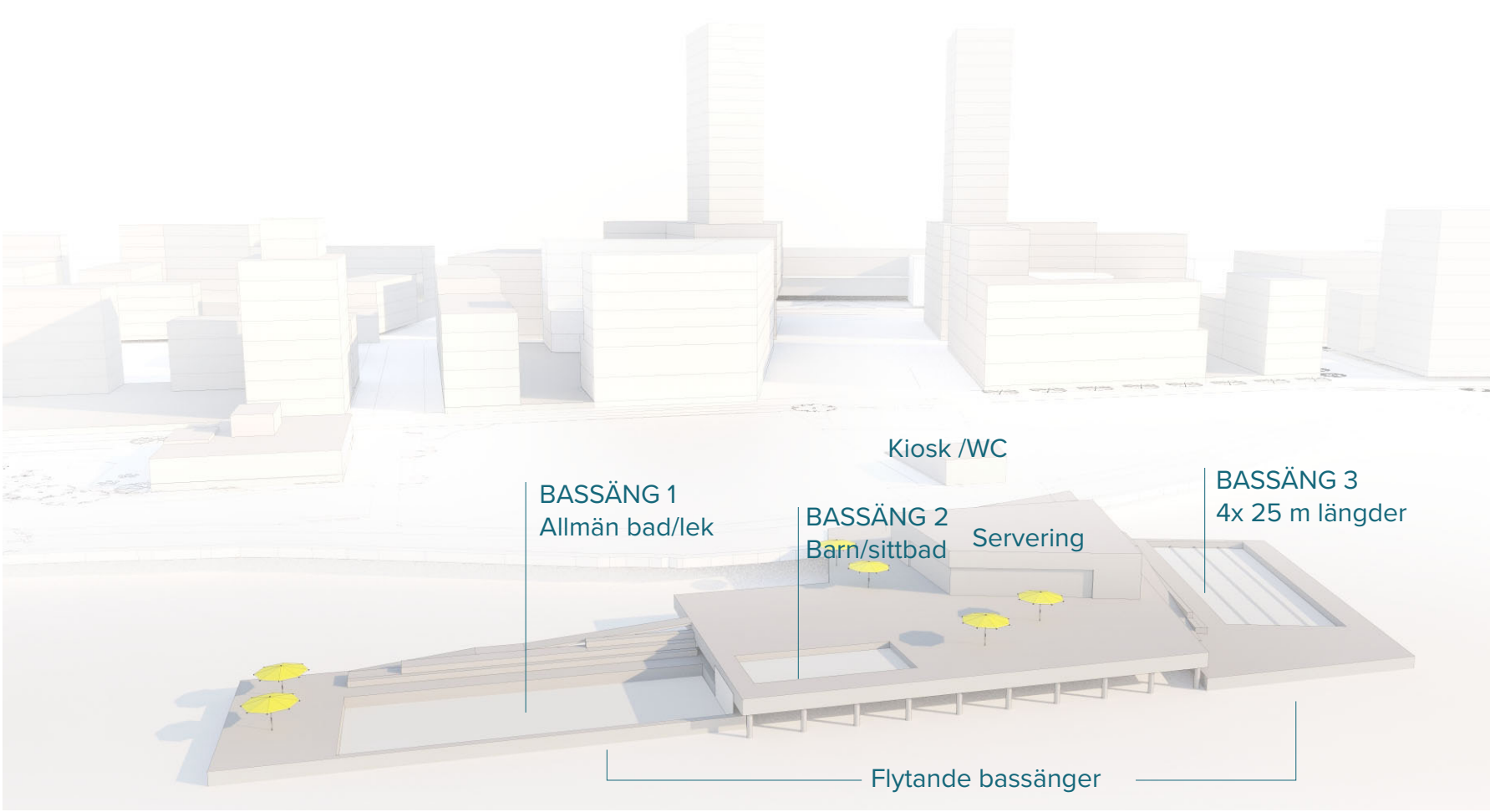
Skala 1:800

Munksjöbadet

Ett landmärke för hela staden

Genom att addera en badanläggning till Munksjön, där man av tradition inte badar, med funktioner som bastu och vinterbad skapas en unik och alldeles ny attraktion i Jönköping. Badet gör Skeppsbron till en ny destination för hela staden. Badet konstrueras genomgående av trä och har generösa vistelseytor, en byggnad och tre bassänger med olika funktioner. En bassäng föreslås kunna övertäckas vintertid så att den kan användas året runt. Övertäckningen kan utformas så att en effektiv ljussättning uppnås synlig från alla håll kring Munksjön.

Byggnaden föreslås innehålla bastu, servering, omklädningshytter samt kanske även en reningsanläggning så att man kan använda Munksjöns vatten i bassängerna (finns exempel i Themsen, London). Man kan gå upp på byggnadens tak via en stor trärappa och se utsikten över sjön, Jönköping och kanske en glimt av Vättern. Trärappan är vänd mot söder så det blir även en fin solplats att samlas på. En liknande mindre byggnad i trä finns på land som kan fungera som kiosk.

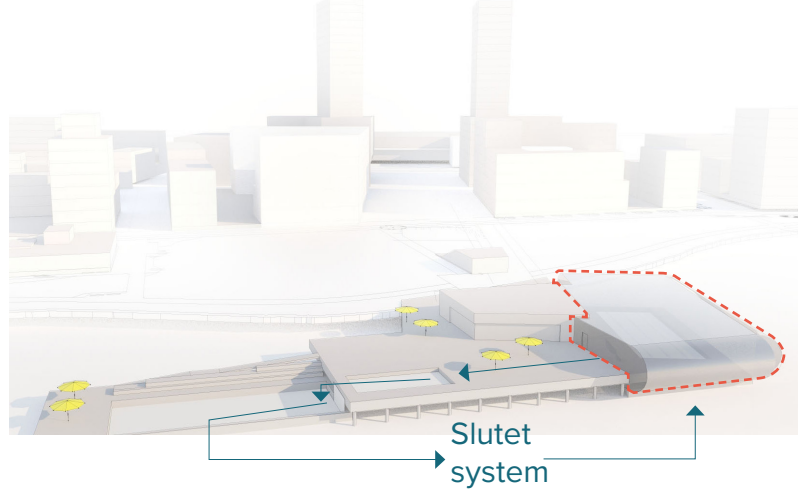

Användning:

- Bad i dåligt väder
- Bad under vinterhalvåret
- Bad kan hållas öppet under natten
- Särskilda event kan äga rum i samband med serveringen

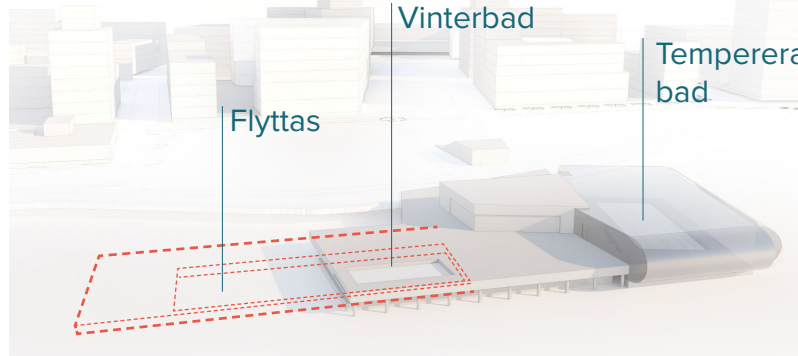
Vänder sig till:

- Boende i närområdet
- Motionärer
- Parkbesökare
- Boende i Jönköping
- Besökare utifrån

Nya Munksjöbadet:

En övertäckt bassäng förlänger badsäsongen

Nya Munksjöbadet:

Flytande bassänger kan flyttas och minska badet vid t.ex. vinterhalvåret

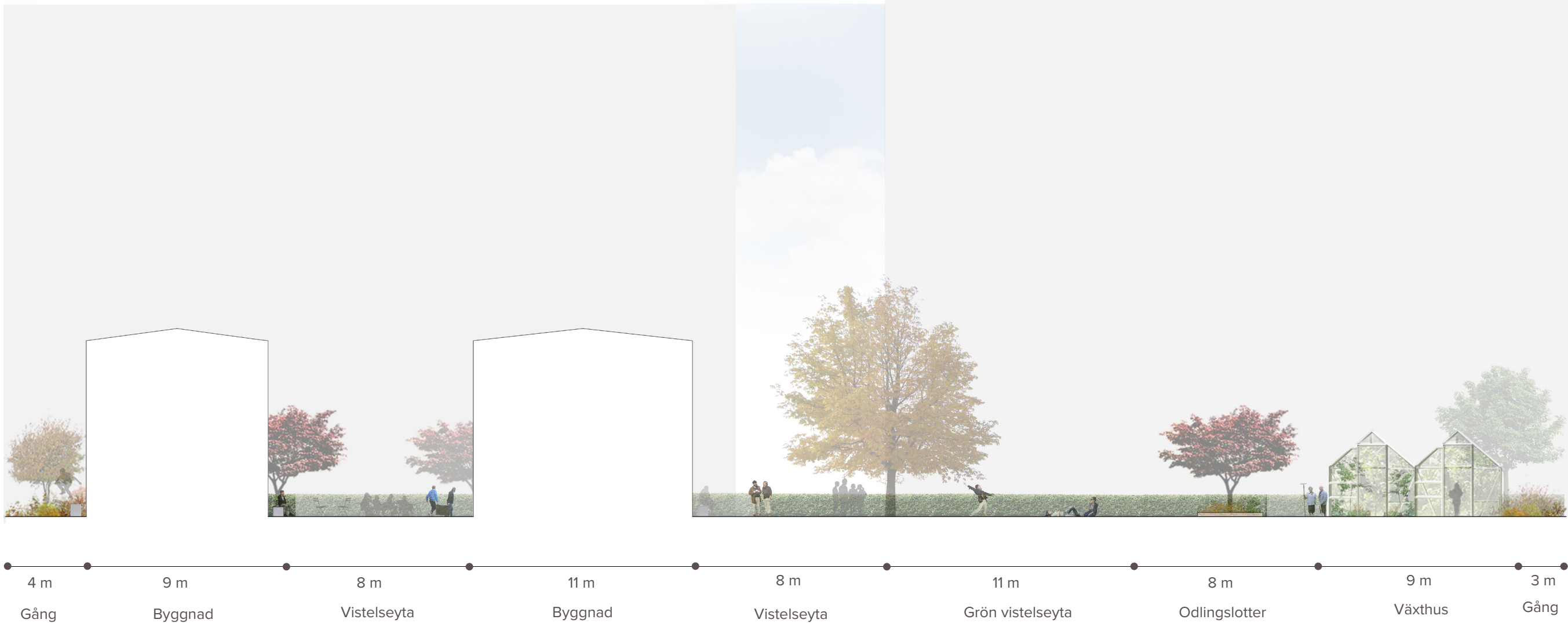
Kulturparken

Kultur som social generator

Den östra kvartersparken får ett kulturtema i vid bemärkelse. Här föreslås att två byggnader bevaras för att kunna inhysa en kombination av utställningslokaler och verksamheter som kurser/studios för konst, teater, litteratur, musik etc. Parken utformas för att ge plats för aktiviteter och möten utomhus kopplade till verksamheterna. En tydlig koppling till gångfartsgatan skapas - som ett torg som vidgas med en mångfald av sittplatser under skuggande träd. Bakom byggnaderna skapas flera mindre rum med mer avskildhet för mindre grupper och verksamhet som kräver mer koncentration. En öppen yta mitt i parken kan fungera som samlingsplats vid uppträdanden och konserter

I den nordöstra delen skapas plats för odlingslotter för de boende i området. Här föreslås även växthus. Området omges av häckar för att skapa rumslighet till platsen.

Parken knyts ihop med Strandparken genom ett grönt stråk.

Skala 1:200

Aktivitetsparken

En plats för aktivitet och mångfald

Östra parken blir ett nytt aktivt parkrum i staden med bad, sport och lek. Platsen aktiveras tidigt genom att de befintliga byggnaderna som finns på platsen får utgöra utgångspunkt och språngbräda för nya aktiviteter på platsen.

Det veckade "Taket" tas om hand där de inre delarna byggs om till flexibla lokaler för olika aktiviteter som t.ex. sport men också för evenemang som konserter, loppis, marknader, utställning-

ar etc. De yttre delarna av byggnaden där endast stomme och tak bevaras får vandra ut och bli en del av parken. Detta blir en väderskyddad del där en mängd olika sporter kan utövas. Här föreslås en mindre hockeyrink – som kanske kan vara inlinebana under sommaren, bordtennisbord mm. Skeppsbrogatan leds genom byggnaden.

En stor lekplats för större barn med tema klättring och par cour anläggs mellan de båda byggnaderna. Platserna gestaltas även

som möjliga samlingsplatser som lämpar sig väl för skolklasser eller andra större grupper.

Tegelbyggnaden bevaras och blir ett aktivitetshus för barn och unga. Här kan öppen verksamhet samsas med kursverksamhet. Ett café eller restaurang ges plats med fina möjligheter till sittplatser utomhus under sommartid med utsikt över Munksjön, badet och Jönköpings stadskärna. Kring byggnaden skapas stora flexibla ytor för utomhusaktiviteter.

